

Informacje dla pacjentów Nastolatki i młodzi dorośli chorujący na nowotwór

Zachowanie płodności: Zamrożenie nasienia

Wprowadzenie

Otrzymanie diagnozy nowotworu może być przyczyną wielu niepewności, a myśl o posiadaniu dzieci w przyszłości nie musi być teraz dla Ciebie najważniejsza. Jednakże to naturalne, że chcesz mieć otwarte możliwości posiadania dzieci na późniejszym etapie życia. Niniejsze informacje mają na celu pomóc Ci zrozumieć, w jaki sposób leczenie nowotworu może mieć wpływ na Twoją zdolność do posiadania dzieci oraz co możesz zrobić, aby zachować płodność przed rozpoczęciem leczenia. Ważne jest, aby jak najwcześniej porozmawiać z członkiem zespołu opieki onkologicznej. Może on udzielić Ci spersonalizowanych porad i pomóc Ci w podjęciu świadomych decyzji, które będą dopasowane do Twoich przyszłych planów.

Czym jest płodność?

Płodność to zdolność do posiadania dzieci. W przypadku mężczyzn zamrożenie nasienia daje możliwość posiadania biologicznych dzieci w przyszłości.

W jaki sposób leczenie onkologiczne wpływa na płodność?

Leczenie onkologiczne często ma skutki uboczne, które wpływają na zdrowe tkanki w organizmie. Niektóre skutki uboczne są tymczasowe i mijają po zakończeniu leczenia, inne mogą być długotrwałe lub stałe. W przypadku chłopców/mężczyzn jednym z najbardziej znaczących długotrwałych skutków może być obniżona płodność.

Nie wszystkie rodzaje nowotworu lub metody leczenia onkologicznego mają wpływ na płodność, ale przed rozpoczęciem leczenia istotne jest zrozumienie potencjalnego ryzyka. Może Ci to pomóc w dokonaniu świadomych wyborów dotyczących zachowania zdolności posiadania dzieci w przyszłości.

Główne rodzaje metod leczenia onkologicznego – chemioterapia, radioterapia, zabieg chirurgiczny, terapia hormonalna i terapia celowana – działają w różny sposób i mogą różnie wpływać na płodność. Ryzyko wpływu na płodność uzależnione jest od takich czynników, jak wiek oraz rodzaj i umiejscowienie nowotworu.

Istotne jest, aby jak najwcześniej omówić plan leczenia z zespołem opieki onkologicznej. Pomoże Ci on zrozumieć ryzyko związane z płodnością i przedstawi możliwości jej zachowania, umożliwiając Ci dokonanie wyboru dopasowanego do Twoich przyszłych celów.

Czym jest zachowanie płodności?

Zachowanie płodności polega na pobraniu i zamrożeniu Twojego nasienia (zamrożenie nasienia), aby w przyszłości móc podjąć próbę posiadania dzieci, korzystając z tego nasienia. Niektóre metody leczenia onkologicznego nie mają wpływu na płodność, ale inne mogą ograniczyć lub całkowicie uniemożliwić Ci wytwarzanie zdrowego nasienia. Dlatego zespół opieki onkologicznej może zalecić Ci spotkanie ze specjalistyczną pielęgniarką lub lekarzem ds. płodności. Wyjaśnią oni proces zachowania płodności, przedstawią dostępne dla Ciebie opcje i odpowiedzą na wszelkie pytania.

Jeśli zdecydujesz się na konsultację na temat zachowania płodności, zostaniesz skierowany do najbliższego Centrum Leczenia Niepłodności, ale nie musi to być Twój szpital miejscowy. Zespół kliniczny i specjaliści ds. płodności będą współpracować, aby starannie zaplanować i skoordynować zachowanie płodności z Twoim leczeniem onkologicznym, zapewniając, że wszystko będzie prowadzone w bezproblemowy i skuteczny sposób.

Co wiąże się z zamrożeniem nasienia?

Zamrożenie nasienia to metoda zachowania płodności poprzez przechowywanie nasienia przed rozpoczęciem leczenia onkologicznego. Aby dostarczyć próbkę do zamrożenia, konieczna będzie masturbacja i ejakulacja do sterylnej pojemnika.

Po pobraniu próbki nasienia zespół laboratoryjny skontaktuje się z Tobą, aby przekazać Ci informacje na temat jej jakości oraz czy nadaje się ona do zamrożenia. Jeśli będzie na to czas, zespół może zalecić dostarczenie drugiej próbki, aby zwiększyć szanse na pomyślne zachowanie płodności.

Nie ma gwarancji, że jakkolwiek dana próbka nasienia będzie nadawała się do przechowywania. Choroby, poprzednie leczenie lub inne czynniki mogą mieć wpływ na wytwarzanie nasienia. Jedyny sposób, aby to potwierdzić, to badanie laboratoryjne próbki nasienia.

Kto kwalifikuje się do przechowywania nasienia finansowanego przez NHS?

Aby kwalifikować się do przechowywania nasienia finansowanego przez NHS, musisz spełnić określone kryteria zachowania płodności. W Szkocji aktualne wymagania kwalifikacyjne są następujące:

- wiek poniżej 53 lat,
- brak biologicznych dzieci,
- brak zabiegu sterylizacji.

Jednakże jeśli chodzi o dostęp do leczenia niepłodności finansowanego przez NHS i wykorzystania przechowywanego nasienia w przyszłości zastosowanie mają oddzielne kryteria. Kryteria te mogą się zmieniać wraz z upływem czasu i nie można przewidzieć, jakie będą wymagania w nadchodzących latach.

Co się stanie, gdy spotkam się ze specjalistą ds. płodności?

Podczas wizyty lekarz lub wyspecjalizowana pielęgniarka wyjaśni dostępne opcje w zakresie zamrożenia nasienia i odpowie na wszelkie pytania. Jeśli jest wystarczająco dużo czasu na zachowanie płodności przed rozpoczęciem leczenia onkologicznego, specjalista omówi z Tobą odpowiednie procedury.

Jeśli postanowisz kontynuować, będziesz musiał wypełnić formularze zgody na zabieg i przechowywanie nasienia, a także poddać się badaniu krwi pod kątem infekcji. Kroki te są niezbędne, aby zapewnić bezpieczne przechowywanie Twojego nasienia i spełnić wymagania regulacyjne dla potrzeb potencjalnego przyszłego wykorzystania.

Jakie są konsekwencje prawne przechowywania nasienia?

W Wielkiej Brytanii wykorzystywanie i przechowywanie nasienia regulowane jest przez Human Fertilisation and Embryology Authority (HFEA). Zgodnie z ustawą o zapłodnieniu i embriologii człowieka (1990) musisz udzielić pisemnej zgody na następujące czynności:

- przechowywanie nasienia;
- czas przechowywania nasienia;
- cele, w których może być wykorzystane Twoje nasienie;
- Twoje życzenia dotyczące przechowywanego nasienia;
- co powinno się stać z Twoim nasieniem w przypadku Twojej śmierci lub jeśli nie będziesz w stanie zmienić lub wycofać swojej zgody (są to standardowe pytania dla wszystkich pacjentów rozważających zachowanie płodności).

Maksymalny czas przechowywania nasienia wynosi obecnie 55 lat, ale zgodę należy odnawiać co 10 lat.

Po rozpoczęciu przechowywania Twoich nasienia musisz utrzymywać kontakt z centrum przechowywania. Natychmiast powiadom je o wszelkich zmianach swoich danych kontaktowych, takich jak nowy adres, aby zapewnić, że pozostaniecie w kontakcie. Jeśli centrum przechowywania nie będzie mogło się z Tobą skontaktować, może utracić prawne zezwolenie na przechowywanie Twojego nasienia i będzie musiało zutylizować próbkę (próbki).

Jeśli postanowisz przerwać przechowywanie nasienia, musisz skontaktować się z centrum przechowywania, aby zorganizować jego utylizację. Ponadto centrum leczenia niepłodności może zaplanować wizyty kontrolne, aby sprawdzić, czy nadal wytwarzasz nasienie. Jeśli tak, NHS może zaprzestać pokrywania kosztów bieżącego przechowywania nasienia.

Czy będzie konieczne przełożenie mojego leczenia onkologicznego, jeśli zdecyduję się zamrozić nasienie?

Finalizacja procesu zamrożenia nasienia trwa zazwyczaj od dwóch do trzech dni. Jeśli na ten czas leczenie onkologiczne można bezpiecznie odłożyć, specjalista może skierować Cię do omówienia możliwości zachowania płodności, w tym zamrożenia nasienia. Jednakże jeśli leczenie onkologiczne musi rozpocząć się w trybie pilnym, ilość czasu może nie być wystarczająca, aby sfinalizować zachowanie płodności przed rozpoczęciem leczenia.

A jeśli na tym etapie nie zechcę kontynuować?

Jeśli postanowisz, że nie będziesz kontynuować zamrożenia nasienia na tym etapie, jest to całkowicie w porządku. Decyzja należy wyłącznie do Ciebie. To naturalne, że czujesz się niepewnie, a poświęcenie większej ilości czasu na przemyślenie tych kwestii jest całkowicie uzasadnione. Jeśli nie masz pewności, pomocne okazać się może omówienie tego z zespołem medycznym, specjalistą ds. płodności lub doradcą, aby lepiej zrozumieć dostępne dla Ciebie opcje.

Rezygnacja z zamrożenia nasienia nie wpłynie na Twoje leczenie onkologiczne, a jeśli zmienisz zdanie, możesz rozważyć inne opcje założenia rodziny w przyszłości.

Czy istnieją jakieś alternatywy, jeśli nie mogę zamrozić nasienia przed rozpoczęciem leczenia?

Jeśli postanowisz, że nie będziesz zamrażać nasienia przed leczeniem onkologicznymi lub nie jest to możliwe przed rozpoczęciem leczenia, przyszłe opcje zachowania płodności mogą być ograniczone. Wciąż istnieją alternatywne sposoby założenia rodziny. Poniżej znajdziesz informacje na temat adopcji albo wykorzystania nasienia od dawcy.

Czy mogę poddać się zabiegom zachowania płodności po zakończeniu leczenia onkologicznego?

W zależności od wpływu na Twoją płodność po wyzdrowieniu możesz nadal mieć możliwość poddania się zabiegom zachowania płodności. Jeśli jądra znów zaczną wytwarzać nasienie, możliwy jest zabieg zachowania płodności z wykorzystaniem własnego nasienia. Jeśli wykorzystanie własnego nasienia nie jest możliwe, możesz porozmawiać o innych opcjach:

- **Wykorzystanie nasienia od dawcy:** Jeśli po leczeniu onkologicznym nie możesz wytwarzać nasienia, wykorzystanie nasienia od dawcy do zabiegu zachowania płodności może stanowić taką opcję, gdy zapragniesz założyć rodzinę.
- **Adopcja:** Adopcja to kolejny sposób na posiadanie dzieci. Możesz ją rozważyć w każdej chwili i zapewnia ona drogę do rodzicielstwa, jeśli posiadanie dziecka biologicznego nie jest możliwe.

Ważne jest, aby omówić te alternatywy ze specjalistą ds. płodności i zespołem opieki onkologicznej w celu wyboru najlepszej możliwości dopasowanej do Twojej sytuacji medycznej, planu leczenia i celów rodzinnych. Każda możliwość wymaga rozważenia innych kwestii, a Twój zespół opieki onkologicznej może udzielić Ci spersonalizowanych wskazówek.

Czy po zakończeniu leczenia zostaną poddany badaniom płodności?

Po zakończeniu leczenia onkologicznego badanie płodności może pomóc w określeniu, czy nadal wytwarzasz żywotne plemniki. Zazwyczaj zalecamy odczekanie 12 miesięcy po zakończeniu leczenia, zanim zostanie wykonane takie badanie.

Kto może mi pomóc podjąć decyzję, co zrobić?

Twoi lekarze i pielęgniarki mogą udzielić Ci wskazówek podczas podejmowania decyzji dotyczącej zamrożenia nasienia. Wizyta w centrum leczenia niepłodności nie oznacza, że musisz przystąpić do zamrożenia nasienia, ale daje Ci szansę na pełne rozważenie dostępnych opcji.

Istotne jest także, aby móc liczyć na najbliższe otoczenie, takie jak rodzina, przyjaciele czy środowiskowe grupy wsparcia, które pomoże Ci zdecydować, co jest dla Ciebie najlepsze.

Doradcy, choć nie są bezpośrednio zaangażowani w Twoją opiekę medyczną, mogą zaproponować Ci cenne wsparcie w podjęciu decyzji, czy przystąpić do zachowania płodności, oraz zapewnić dodatkowe wsparcie emocjonalne w trakcie całego procesu.

Jak mogę uzyskać dostęp do doradztwa w zakresie płodności?

Jeśli czas pozwoli, przed przystąpieniem do zamrożenia nasienia będziesz miał możliwość spotkać się z jednym z naszych doradców ds. płodności. Wszyscy nasi doradcy są członkami British Infertility Counselling Association (BICA). Podczas sesji doradca omówi dostępne dla Ciebie rozwiązania i pomoże Ci przeanalizować Twoje przemyślenia i uczucia związane z zamrożeniem nasienia. To również okazja do zadawania pytań.

Prosimy pamiętać, że doradztwo nie stanowi części procesu oceny i nie będzie miało wpływu na Twoje leczenie. Jeśli potrzebujesz dodatkowego wsparcia, przed, w trakcie lub po leczeniu dostępne są kolejne wizyty u doradcy.

Czy mogę zmienić zdanie?

Tak, w każdej chwili możesz zmienić zdanie. To normalne, że czujesz niepewność lub niepokój związany z tym procesem, a rozmowa z doradcą lub lekarzem ds. płodności może Ci pomóc w przepracowaniu swoich uczuć. Jednakże uczestnictwo w tych rozmowach nie zobowiązuje Cię do zamrożenia nasienia.

Czy muszę stosować antykoncepcję?

Chociaż leczenie onkologiczne może mieć wpływ na Twoją płodność, nie można stwierdzić ma pewno, czy nadal możesz zostać ojcem. Niektóre zabiegi mogą uszkadzać nasienie, co może potencjalnie wpływać na ciążę, jeśli podczas leczenia dojdzie do poczęcia. Dlatego niezwykle istotne jest, aby podczas leczenia onkologicznego oraz do roku po jego zakończeniu zapobiegać ciąży, jeśli prowadzisz aktywne życie seksualne.

Równie ważne jest uprawianie bezpiecznego seksu, aby chronić siebie i partnera przed infekcjami przenoszonymi drogą płciową (STI). Zdecydowanie zaleca się stosowanie prezerwatywy podczas aktywności seksualnej, aby zapewnić bezpieczeństwo zarówno sobie, jak i partnerowi.

Co mam zrobić, gdy chcę wykorzystać przechowywane nasienie?

Musisz skontaktować się ze swoim lekarzem pierwszego kontaktu, aby poprosić o skierowanie do miejscowego centrum leczenia niepłodności, najlepiej tego, w którym przechowywane jest nasienie.

Ważne jest również, aby pamiętać, że konieczne jest spełnienie dodatkowych kryteriów, aby w przyszłości uzyskać dostęp do zabiegów zachowania płodności w NHS z wykorzystaniem pobranego nasienia. Kryteria te mogą się zmieniać wraz z upływem czasu i nie można przewidzieć, jakie będą wymagania w nadchodzących latach. Aktualne kryteria można znaleźć tutaj – [Access Criteria NHS IVF Treatment Scotland – Fertility Network](#).

Chcesz dowiedzieć się więcej? – przydatne kontakty i strony internetowe

Jeśli chcesz dowiedzieć się więcej na temat zachowania płodności lub uzyskać dostęp do wsparcia, pomocne mogą być następujące zasoby:

- **Strona internetowa HFEA: zamrożenie nasienia**
[Sperm freezing | HFEA](#)
- **Strona internetowa HFEA: Zachowanie płodności**
[Fertility preservation | HFEA](#).
- **HFEA: Informacje dla osób transpłciowych i niebinarnych**
[Information for trans and non-binary people seeking fertility treatment | HFEA](#).
- **British Infertility Counselling Association (BICA)**
[BICA: Professional Infertility Counselling Association in the UK](#) – zapewnia specjalistyczne doradztwo dla osób poddających się leczeniu niepłodności i zachowaniu płodności.
- **Macmillan Cancer Support**
[Macmillan Cancer Support](#) – Macmillan zapewnia informacje, wsparcie i wskazówki, aby pomóc osobom chorym na nowotwór żyć pełnią życia.
- **Teenage Cancer Trust**
[Teenage Cancer Trust](#) – Teenage Cancer Trust zapewnia specjalistyczną opiekę pielęgniarską i wsparcie dla młodych ludzi chorych na nowotwór. Wsparcie dla wszystkich osób w wieku od 13 do 24 lat, u których zdiagnozowano nowotwór, a także ich bliskich.
- **Cancer Research UK: Fertility and Cancer**
[Cancer and Fertility | Cancer Research UK](#) – kompleksowe informacje na temat tego, jak leczenie onkologiczne może wpływać na płodność oraz na temat dostępnych rozwiązań.
- **Clic Sargent (Young Lives vs Cancer)**
[The six ways we help - Young Lives vs Cancer](#) i [Young Lives vs Cancer](#) – Wsparcie dla dzieci i młodych osób chorych na nowotwór, w tym informacje na temat zachowania płodności.

Dodatkowe zasoby

- **The Fertility Alliance**

[The Fertility Alliance](#) – krajowa organizacja charytatywna na rzecz płodności zapewniająca wsparcie i dokładne informacje dla wszystkich osób chcących dowiedzieć się więcej na temat swojej płodności.

- **Fertility Network UK**

[Fertility Network UK](#) – organizacja charytatywna zapewniająca wsparcie i informacje na temat wszystkich aspektów płodności, w tym możliwości jej zachowania.

- **NHS Fertility Services**

[Infertility | NHS inform](#) – wskazówki na temat usług NHS w zakresie płodności oraz informacje na temat niepłodności.

- **British Fertility Society**

[For the public » British Fertility Society](#) – informacje na temat płodności i jej zachowania.